

Извештај о примени Смерница за укључивање организација цивилног друштва у радне групе за израду предлога докумената јавних политика и нацрта, односно предлога прописа за 2021. годину

Мандат Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог дефинисан Законом о министарствима („Сл. гласник РС“, бр. 128/2020) у погледу сарадње са цивилним друштвом подразумева обављање послове државне управе који се односе и на: припрему прописа којима се уређује положај удружења и других организација цивилног друштва, изузев политичког и синдикалног организовања; иницирање дијалога са цивилним друштвом о питањима од заједничког интереса; припрему и спровођење стратешких докумената који се односе на стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва, с циљем даљег развоја сарадње јавног, приватног и цивилног сектора; мере и активности с циљем подизања капацитета и одрживости рада и деловања удружења и других организација цивилног друштва; прикупљање и дистрибуирање информација од значаја за рад удружења и других организација цивилног друштва; сарадњу са надлежним органима у обављању послова који се односе на програмирање и управљање претприступним и другим фондовима Европске уније за подршку цивилном друштву, као и друге послове одређене законом.

Један од кључних предуслова за развој подстицајног окружења за деловање цивилног друштва и његову сарадњу са органима јавне управе је постојање адекватног институционалног и правног оквира за сарадњу. У том смислу Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог је током 2021. године предузело низ активности које имају за циљ унапређење стратешког и правног оквира за стварање подстицајног окружења и развој сарадње са цивилним друштвом.

У погледу усклађивања Смерница за укључивање организација цивилног друштва у радне групе за израду предлога докумената јавних политика и нацрта, односно предлога прописа са Законом о министарствима („Службени гласник РС“, број 128/2020) у новембру 2021. године Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог је упутило предлог Предлог закључка о изменама закључка Владе 05 Број: 011-722/2020, од 30. јануара 2020. године, са образложењем.

Имајући у виду мандат Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог и промену делокруга државних органа утврђеног доношењем Закона о министарствима и преузетим надлежностима и обавезама од Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом, извршено је усвајање наведеног закључака Владе у погледу терминолошког усклађивања назива надлежног органа, те руководиоца истог.

Наведени Закључак Владе усвојен је 12. новембра 2021. године и објављен у Службеном гласнику РС број 107/21.

I Примена Смерница за укључивање организација цивилног друштва у процес доношења прописа

У складу са реформским циљевима унапређења рада јавне управе и квалитетнијег креирања јавних политика у складу са европским принципима јавне управе, као и у складу са својим мандатом, Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог настоји да промовише, подстакне и обезбеди учешће организација цивилног друштва у процесу припреме, доношења и праћења примене прописа и докумената јавних политика.

Тако је и током 2021. године настављено са активностима у циљу обезбеђивања укључивања организација цивилног друштва у процес израде прописа и докумената јавних политика заснованим на Смерницама за укључивање организација цивилног друштва у радне групе за израду предлога докумената јавних политика и нацрта, односно предлога прописа („Сл. гласник РС“, бр. 8/20 и 107/21).

За квалитетна законска решења, а посебно њихову успешну примену и жељене резултате у пракси, од суштинског је значаја пружити прилику свим заинтересованим странама да се укључе у процес њиховог креирања од најраније фазе.

Укључивање организација цивилног друштва у процес доношења прописа учешћем у радним групама и саветодавним телима процедуром која је утврђена Смерницама за укључивање организација цивилног друштва у радне групе за израду предлога докумената јавних политика и нацрта, односно предлога прописа (у даљем тексту: Смернице) спроводи се кроз транспарентне поступке засноване на јавном позиву, са унапред утврђеним критеријумима селекције и једнаким шансама за партиципацију свих заинтересованих представника цивилног друштва. Истовремено, њиховом применом настоји се обезбедити подизање квалитета процеса припреме, али и спровођења прописа и докумената јавних политика кроз укључивање представника цивилног друштва који имају одговарајуће искуство и експертизу у одређеној области у раним фазама процеса припреме.

У складу са обавезом утврђеном у тачки 13. Закључка о усвајању Смерница, Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог обавезно је да информише чланове Владе и објави на својој интернет страници Годишњи извештај о примени Смерница и других начина укључивања организација цивилног друштва у радне групе.

Примењујући Смернице Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог је током 2021. године, у сарадњи са другим органима предлагачима прописа и докумената јавних политика, наставило праксу укључивања представника цивилног друштва путем јавних позива. Имајући у виду одредбе Закона о планском систему Републике Србије („Сл. гласник РС”, број 30/18) који обавезује органа јавне управе да изврше консултације са заинтересованим странама и циљним групама и укључе их у процес израде прописа и докумената јавних политика, велики број органа државне управе препознао је значај укључивања представника цивилног друштва у рад радних група и

других радних тела у циљу квалитетније израде прописа и докумената јавне политике. Услед тога приметан је значајно већи број иницијатива надлежних органа Министарству за људска и мањинска права и друштвени дијалог за спровођење поступка избора организација цивилног друштва за учешће у радним телима. Тако је током 2021. године иницијативу за избор организација цивилног друштва (у даљем тексту: ОЦД) путем поступка дефинисаног Смерницама, упутило Министарству за људска и мањинска права и друштвени дијалог 10 органа државне управе након чега је објављено укупно 18 јавних позива ОЦД за учешће у радним телима.

У 2021. години објављени су следећи позиви:

1. Јавни позив ОЦД за подношење кандидатуре за чланство у Радној групи за израду Оперативног плана за спречавање корупције у областима од посебног ризика, који је објављен у сарадњи са Министарством правде 24. децембра 2020. године. Позив је трајао до 11. јануара 2021. године на ком су изабране све 4 организације које су се пријавиле и испуниле постављене критеријуме.
2. Јавни позив ОЦД за подношење кандидатуре за чланство у Радној групи за израду Нацрта закона о истополном партнерству, који је реализовало Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог. Позив је био отворен у периоду од 26. јануара до 01. фебруара 2021. године. У оквиру овог позива изабрано је 7 ОЦД од укупно 9 поднетих пријава.
3. Јавни позив ОЦД за подношење кандидатуре за чланство у Радној групи за израду Нацрта закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације, који је реализовало Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог. Позив је такође самостално био реализован и био је отворен у периоду од 26. јануара до 01. фебруара 2021. године. У оквиру овог позива изабрано је 3 ОЦД од укупно 5 поднетих пријава.
4. Јавни позив ОЦД за подношење кандидатуре за чланство у Радној групи за израду Нацрта закона о родној равноправности, који је реализовало Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог. Позив је био отворен у периоду од 26. јануара до 01. фебруара 2021. године. У оквиру овог позива изабрано је 2 ОЦД од укупно 3 поднете пријава.
5. Јавни позив ОЦД за подношење кандидатуре за чланство у Радној групи за стручну подршку у изради интегрисане стратегије територијалног развоја за Interreg ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија за перспективу 2021-2027. године, објављен је у сарадњи са Министарством за европске интеграције. Позив је био отворен у периоду од 8. до 17. фебруара 2021. године. У оквиру овог позива изабрано је 2 ОЦД од укупно 4 поднете пријава.
6. Јавни позив ОЦД за учешће у изради Стратегије за борбу против превара и управљање неправилностима у поступању са финансијским средствима Европске уније у Републици Србији за период 2021 – 2023. године, са пратећим акционим

планом, објављен је у сарадњи са Министарством финансија 9. марта 2021. године. Позив је трајао до 22. марта 2021. године, а у оквиру позива пристигла је једна пријава након истека предвиђеног рока, те је одбачена као неблаговремена.

7. Јавни позив ОЦД за предлагање кандидата за чланство у Заједничком консултативном одбору састављеном од представника Европског економског и социјалног комитета и представника социјалних партнера и организација цивилног друштва у Републици Србији, објављен у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Позив је био отворен у периоду од 12. до 29. марта 2021. године. У оквиру овог позива изабрано је 3 ОЦД од укупно 6 поднетих пријава.
8. Јавни позив ОЦД за чланство у Посебној радној групи за израду Предлога националне стратегије за родну равноправност за период од 2021. до 2025. године са Предлогом акционог плана за спровођење Националне стратегије за родну равноправност за период од 2021. до 2023. године. Позив је Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог самостално реализовало, а био је отворен у периоду од 1. до 9. априла 2021. године. У оквиру овог позива изабрано је 3 ОЦД од укупно 5 поднетих пријава.
9. Јавни позив ОЦД за чланство у Посебној радној групи за израду Предлога националне стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2021. до 2030. године са Предлогом акционог плана за спровођење Националне стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2021. до 2025. године. Позив је такође био самостално реализован од стране Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог. Позив је био отворен у периоду од 13. до 27. маја 2021. године. У оквиру овог позива изабрано је 3 ОЦД од укупно 5 поднетих пријава.
10. Јавни позив ОЦД за чланство у Радној групи за израду текста Нацрта закона о изменама и допунама Породичног закона, објављен у сарадњи са Министарством за бригу о породици и демографији. Позив је био отворен у периоду од 21. маја до 4. јуна 2021. године. У оквиру овог позива изабрано је 3 ОЦД од укупно 8 поднетих пријава.
11. Јавни позив ОЦД за чланове Националне коалиције за смањење енергентског сиромаштва, објављен је у сарадњи са Министарством рударства и енергетике 1. јуна 2021. године. Позив је трајао до 15. јуна 2021. године, а изабрано је 5 ОЦД од укупно 7 пријављених.
12. Јавни позив ОЦД за учешће у раду Радне групе за израду ех-ante анализе ефеката Закона о волонтирању и Нацрта закона о изменама и допунама Закона о волонтирању у складу са том анализом, објављен је у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Позив је био отворен у периоду од 18. јуна до 7. јула 2021. године. У оквиру овог позива изабрано је 5 ОЦД од укупно 6 поднетих пријава.

13. Јавни позив организацијама цивилног друштва за чланство Посебној радној групи за израду Нацрта стратегије за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у Републици Србији за период од 2021- 2030. године, који је објавило Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог самостално. Позив је био отворен у периоду од 25. јуна до 9. јула 2021. године. У оквиру позива изабрано је свих 21 ОЦД које су се пријавиле и испуниле постављене критеријуме.
14. Јавни позив ОЦД за чланство у Заједничком одбору за праћење Interreg ИПА Програма прекограничне сарадње Румунија-Србија 2021-2027 године, објављен је у сарадњи са Министарством за европске интеграције. Позив је био отворен у периоду од 21. јула до 5. августа 2021. године. У оквиру овог позива изабрана је 1 организација од 2 достављене пријаве.
15. Јавни позив организацијама цивилног друштва за учешће у процесу праћења, извештавања и оцењивања Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022. године, објављен је у сарадњи са Министарством унутрашњих послова 5. августа 2021. године. Позив је трајао до 20. августа 2021. године на ком је изабрано 4 организације од укупно 7 пријављених.
16. Јавни позив организацијама цивилног друштва за чланство у одбору пројекта „Јачање капацитета кривично-правног система у борби против родно заснованог насиља у југоисточној Европи“, објављен у сарадњи са Министарством спољних послова. Позив је био отворен у периоду од 7. до 28. септембра 2021. године. У оквиру позива пристигле су 2 пријаве, а након процене критеријума одбачене су као непотпуне и неадекватне.
17. Јавни позив организацијама цивилног друштва за чланство у Радној групи за израду Оперативног плана за борбу против корупције у здравству, који је расписан у сарадњи са Министарством здравља. Позив је био отворен у периоду од 2. до 12. новембра 2021. године. У оквиру позива пристигла је 1 пријава, која није у потпуности испуњавала специфичне критеријуме постављене јавним позивом. Обзиром да је поднета само једна пријава која није испунила дефинисане критеријуме наведене у Јавном позиву, а да је организација показала мотивацију за учешће у раду Радне групе за израду овог значајног документа за борбу против корупције у здравству и то организација која делује у ширем смислу у области јавног позива односно делује у области борбе против корупције, а такође има вишегодишње искуство у комуникацији и сарадњи са државним органима и чланство у локалним телима која се баве борбом против корупције, а посебно имајући у виду да Закон о планском систему као и Акциони план за поглавље 23 промовишу укључивање организација цивилног друштва у све фазе израде планских докумената Комисија је предложила разматрање могућности за укључивање ове организације која је поднела пријаву на јавни позив у Радни групу за израду Оперативног плана за борбу против корупције у здравству. Предлог Комисије је прихваћен од стране надлежног министра.

18. Јавни позив организацијама цивилног друштва за чланство у Посебној радној групи за израду Предлога акционог плана за остваривање права националних мањина. Позив је био отворен у периоду од 3. до 22. новембра 2021. године а реализован је самостално од стране Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог. У оквиру овог јавног позива изабрано је 4 ОЦД од укупно 5 поднетих пријава.

У оквиру ових позива комисије формиране за спровођење јавних позива предложиле су укупно 71 ОЦД чији су представници укључени у рад радних група и других радних тела.

Значајно је истаћи да је осим видног повећања иницијатива за спровођења овог механизма укључивања ОЦД у рад радних тела за израду предлога докумената јавних политика и нацрта, односно предлога прописа и дружи радних тела, спроведен је и један самосталан јавни позив од стране Министарства рударства и енергетике. Наиме, Министарство рударства и енергетике је након заједничког спровођења јавног позива са Министарством за људска и мањинска права и друштвени дијалог, искористило могућност коју даје тачка 16. Смерница и самостално, спровело поступак избора представника организација цивилног друштва за чланство у три радне групе Министарства рударства и енергетике на основу ког су укључени представници три ОЦД. Министарству рударства и енергетике је током целокупног процеса израде и објаве јавног позива као и у активностима након истека рока за подношење пријава, пружана подршка и неопходне конултације од стране Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог.

Пракса самосталног спровођења позива од стране органа јавне управе, свакако је значајана и препозната као позитиван пример од стране државних органа, као и од организација цивилног друштва, те је самостално спровођење јавних позива за укључивање ОЦД непоходно даље промовисати.

II Други начини укључивања цивилног друштва у процес доношења прописа

Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог у циљу укључивања ОЦД у радне групе за израду предлога докумената јавних политика и нацрта, односно предлога прописа примењује искључиво механизам избора уређен овим Смерницама. Министарство не поседује податке о другим начинима укључивања које су током 2021. године користили други органи јавне управе и броју укључених организација, осим позива који је спровело Министарство рударства и енергетике о ком нас је наведено министарство писаним путем обавестило.